

арганізмы – анаэробныя арганізмы. Часта можна сустрэць пары аднакаранёвых слоў з адмоўным словаўтваральным прэфіксам, які ўказвае на адсутнасць прыкметы: *занальны ландшафт – азанальны ландшафт, прадукцыйнасць глебы – непрадукцыйнасць глебы.*

Словаўтваральныя тэрміны-антонімы выражаюцца: *назоўнікамі (акліматызацыя – рэакліматызацыя); прыметнікамі – кампанентамі састаўных тэрмінаў (занальныя ландшафты – інтарзанальныя ландшафты; ліквідная драўніна – неліквідная драўніна, монакарпічныя расліны – полікарпічныя расліны).* Пры гэтым у некаторых выпадках можна вызначыць словаўтваральныя гнёзды, напрыклад: *аўтатрофнасць – аўтатрофны – аўтатрофы і гетэратрофнасць – гетэратрофны – гетэратрофы; гамаятэрмія – гамаятэрмічны і гетэратэрмія – гетэратэрмічны.*

Лексічныя тэрміны-антонімы выражаюцца назоўнікамі (*драбналістасць – буйналістасць*) і прыметнікамі (*суглінак лёгка – суглінак цяжка; галоўная парода – другарадная парода, дамінантны ген – рэцэсіўны ген; натуральны адбор – штучны адбор*). Л. А. Новікаў звярнуў увагу на тое, што антонімы утвараюць не толькі пары, але і нават мікрасістэмы лексічных адзінак, якія выражаюць супрацьлеглыя і ўзаемазвязаныя адносіны [1, с. 236]. Як правіла, у антанімічных адносінах ўступаюць відавыя азначэнні састаўных тэрмінаў, якія «ў адпаведнай мікрагрупе выражаюць супрацьлеглыя па якой-небудзь якасці прыкметы паняцця», таму вялікая колькасць лексічных антонімаў прадстаўлена тэрмінамі-словазлучэннямі [1, с. 50]: *глебапаліпшальнае дрэва – глебапагаршальнае дрэва, мяккалісцевыя пароды дрэў – цвёрдалісцевыя пароды дрэў, голанасеннае дрэва – пакрытанасеннае дрэва.* Гэта сведчыць аб тэндэнцыі тэрміна адлюстроўваць змест паняцця, а не абазначаць толькі адмаўленне процілеглага.

Аналіз антанімічных тэрміналагічных адзінак дазваляе адзначыць, што ў навуковай сферы антанімія такая ж распаўсюджаная з’ява, як і ў агульнаўжывальнай. Антанімічныя адносіны выражаюцца лексічнымі і словаўтваральнымі тэрмінамі-антонімамі, прадстаўленымі як аднаслоўнымі, так і шматслоўнымі адзінкамі. Наяўнасць антанімічных зносін сведчыць пра сістэмнасць сувязей паміж паняццямі ў тэрміналогіі лясной гаспадаркі.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Новиков, Л. А. Семантический анализ противоположности в лексике / Л. А. Новиков // Новиков Л. А. Избранные труды. Т. 1: Проблемы языкового значения. – .: Изд-во РУДН, 2001. – С. 17–337.

УДК 811.161.3'373.45:655.4

АНГЛІЦЫЗМЫ Ў ВЫДАВЕЦКАЙ ЛЕКСІЦЫ

Зайцаў Д. А., студ., Рэйт Ц. Дз, студ., Гуліцкая Т. П., ст. выкл.

*Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Працэс запазычвання слоў з іншых моў быў і застаецца адным з эфектыўных сродкаў узбагачэння лексікі. Актыўнае развіццё міжнароднай, культурнай і прафесійнай камунікацыі ў апошнія дзесяцігоддзі, высокая ступень інфармацыйнай адкрытасці спрыяюць

павелічэнню колькасці запазычанай лексікі, якая закранае амаль усе сферы чалавечай дзейнасці. У апошні час можна назіраць павелічэнне ўжывання ў мове англіцызмаў – словаў, запазычаных з англійскай мовы. Гэта звязана ў першую чаргу з навукова-тэхнічным працэсам, цеснымі адносінамі з іншымі краінамі і перайманнем іх вопыту ў галіне тэхналогій. Запазычаннямі XXI стагоддзя можна лічыць ужо абсалютна звыклых для камунікацыі словы: *вэбсайт, адаптар, флэшка, софт, мадэм, сканер і т. п.* На думку Л. П. Крысіна, прычыны запазычання замежных слоў тлумачацца ўзнікненнем новых прадметаў і паняццяў, якія патрабуюць наймення; неабходнасцю дыферэнцаваць тоесныя ці блізкія паняцці; іх спецыялізацыі; некаторымі сацыяльна-псіхалагічнымі фактарамі. [Крысін: 146]:

Шырокае ўкараненне ІТ-тэхналогій, глабалізацыя інфармацыйнай прасторы, новыя падыходы ў выдавецкай справе не абышлі працэсы запазычвання лексікі, у першую чаргу англійскай, у гэтай галіне [2], [3]: *маргіналіі (англ. marginalia) – заўвагі на палях выдання або рукапісу. прэпрынт (англ. preprint ад pre – так, перад і print – адбітак, друк), лагатып (англ. logotyp), дайджэст (ад англ. digest – кароткі агляд), WEB-дызайн, і інш.*

Запазычаныя словы могуць адаптавацца ў беларускай мове рознымі спосабамі. Часцей за ўсё адбываецца працэс транскрыпцыі ці транслітэрацыі: *monitoring – маніторынг (назіранне), advertising – адвертайзінг (рэкламаванне, рэклама; арганізацыя і працэс інфармавання аб таварах і паслугах), community – кам'юніці (аб'яднанне людзей, якія маюць агульныя інтарэсы і маюць зносіны найперш праз сетку інтэрнэт), non-fiction – нон-фікшн (біяграфічны публіцыстычны твор, дакументальная літаратура).*

Пры гэтым назіраецца з'ява запазычвання некалькіх паняццяў, якія маюць аднолькавую частку: *прэс-кіт (англ. press kit); прэс-рэліз (англ. press release); прэс-тур (англ. press tour); прэс-цэнтр (англ. press center).*

Акрамя таго, у апошні час можна сустрэць лексемы, якія праходзяць асіміляцыю і становяцца агульнапрызнанымі пры абсалютнай транслітэрацыі. Напрыклад, можам назіраць транслітэрацыйны варыянт *паблік рылейшнз (ад англ. public relations – сувязі з грамадскасцю)*, яго звыклую яго абрэвіяцыю *PR*, а таксама транслітэрацыйны варыянт *піяр- і вытворныя ад яго словы абодвы варыянты: піяр-менеджар – PR-менеджар, піяр-тэхналаг – PR-тэхналаг, піяр-тэхналогія – PR-тэхналогія*, а таксама вытворны ад яго дзеяслоў *піярыць*.

Некаторыя запазычаныя словы падпарадкавацца граматычным правілам беларускай мовы, утвараючы новыя: *ксеракс – ксеракопія – ксеракапіраваць – ксеракапіраванне*.

Такім чынам, запазычанне лексікі англійскай мовы стала актыўным ў апошнія гады, англіцызмы можна сустрэць абсалютна ва ўсіх сферах дзейнасці чалавека, у тым ліку ў лексіцы выдавецкай справы, што абумоўлена актыўным развіццём інфармацыйных і тэхналагічных працэсаў у гэтай галіне.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Крысін, Л. П. Иноязычные слова в современной жизни / Л. П. Крысін // Русский язык конца XX столетия. – М. : Наука., 1996. – С.144–161.
2. Слоўнік выдавецкіх і паліграфічных тэрмінаў: англ.-бел., бел.-англ. / Уклад. К. Санько; Навук. рэд. А. Зьмітровіч. – Мн. : Тэхналогія, 2003. – 93 с.
3. Уласевіч, В. І. Слоўнік новых запазычаных слоў беларускай мовы / В. І. Уласевіч, Н. М. Даўгулевіч. – Мінск : Беларусь, 2023. – 175 с.